

uberettiget Tanke. Den ærede Justitsminister sagde, at Forstanden her stod stille, og det er ganske rigtigt, det billiger jeg fuldstændigt, her staaer Forstanden stille. Nei, først naar Præsten selv gaaer med, troer jeg, at hans Opmuntring til at gaae i Krig og til at være tapper faaer sin fulde og rette Betydning, især hvis han er en af de Forreste og siger: Følg mig, jeg skal i Gjerningen vise, at jeg hylber de Sandheder, jeg forkynder; jeg, som Guds Ords Forkynder, skal vise Eder, at jeg af hele min Sjæls Underste troer paa det, jeg siger til Eder; jeg skal vise det ved mit eget Exempel. Naar han derimod siger: Jeg bliver tilbage; det passer sig ikke for mig at gaae med i Krig, thi jeg maa ikke udøse Blod, efterat han har opfordret de Andre til at være saa blodgjerrige som muligt, hvad Sandhed er der da deri? Man siger: Lad os see hen til andre Stater. Jeg er desto værre ikke istand til hverken at kunne bekræfte eller at kunne modsige den Paastand, at Sligt ikke findes Sted i nogen anden Stat; jeg maa slutte fra, hvad ærede Talere have anført — den ærede Minister har ogsaa anført det — og jeg tvivler ikke om, at det maa være rigtigt; men lad os da see lidt næriere herpaa. Før det Første er der jo saa mange Gange her i Salen hittet, især dengang vi forhandlede om vor nye Forsatning, at det var den frieste, altsaa den meest demokratistiske Forsatning, som noget Kongebømme i Verden havde; men vilde det da være forunderligt, om vi, som ere det meest demokratistiske Folk, som have den meest demokratistiske Forsatning, i et saadant demokratistisk Spørgsmaal gif foran? Jeg synes, at det maa ligge for, at vi maae gjøre det, thi ellers maae vi stamme os ved den Forrang, vi have, ellers kunne vi ikke see de andre Folk i Dinene, som ikke have en saadan fri Forsatning, ellers maae vi sige, at vi bruge den daarligt, naar vi ikke ville sætte en saadan demokratistisk Grundsætning igjennem, uagtet vi kunne gjøre det saa let som Noget. Dernæst vil jeg ogsaa sige, at jeg kan forstaae, at man i de katholske Lande — det er en anden Betragtning; jeg her gjør gjældende — hylber en saadan Anskuelse, thi der er Kirken og Geistligheden Gæt, medens alle de Andre ere Nuller i kirkelig Henseende. Jeg kan forstaae, at man

der siger, at Geistligheden staaer saa høit, thi den er en Magt i Staten; den er i de katholske Lande en Stat i Staten. Det er imidlertid noget ganske Andet, og vi kunne ikke i dette Spørgsmaal sammenligne os med de katholske Lande. Jeg troer ogsaa, at der er flere protestantistiske Lande, som ikke kunne siges at være saa reent protestantistiske som vort Land, men hvor der hænger Et eller Andet ved, der er mindre protestantistisk. Hos os er der ogsaa Noget af den Slags, men jeg troer dog i en mindre Grad end i de fleste andre protestantistiske Lande, og dersom jeg turde nævne det, troer jeg, skjøndt jeg ikke kender Historien saa nøie, at, enten man vil see til England eller til Sverrig, vil man indrømme, at Protestantismen der ikke er saa reen og ublandt som hos os. Naar vi altsaa baade i kristelig-protestantistisk og i demokratistisk Henseende ere forud for Andre, er det dog naturligt, at vi her, hvor der er Spørgsmaal baade om protestantistiske og om politiske Grundsætninger, maa gaae foran de Andre. Det vilde være forunderligt og unaturligt, om vi ikke gjorde det, og jeg er fuldkommen enig med det ærede Medlem fra Ringkjøbing Amt (Sylv. Jørgensen), som sagde, at det vilde være en Ære for os at gaae foran i dette Spørgsmaal. — Jeg har, som jeg allerede før bemærkede, ikke sagt dette med Hensyn til de enkelte Individier; men jeg har sagt det efter at have betragtet Sagen i al Almindelighed, og jeg vil ogsaa sige, at jeg gjør det for Præsternes egen Skyld; thi det kan aldrig blive en sund Stilling for et virkelig protestantistisk og demokratistisk Folk, at dets Præster skulle opfordre Andre til at gjøre, hvad de ikke selv maae gjøre. Vil man sige, at Følelsen strider imod, at de deeltage i den og den Gjerning, maa denne Følelse ogsaa blive krænkert ved, at de opfordre Andre til at udføre den samme Gjerning, idet de paalalde Følelsen i saa fuldt Maal. Hvorledes man altsaa end vil see dette Spørgsmaal, hvad enten man seer hen til Præsternes egen Stilling eller til vor Stilling i det Hele her i Landet eller til Hærlovens klare og bestemte Bud, der ikke med et Ord har antydnet nogen som helst Undtagelse, haaber jeg, at Thinget vil stemme for Forslaget under Nr. 2.